

Rakowski, Witold

Zamierzenia maturzystów szkół powiatu żyrardowskiego w roku szkolnym 200

Rocznik Żyrardowski 6, 391-416

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Witold Rakowski

Zamierzenia maturzystów szkół powiatu żyrardowskiego w roku szkolnym 2007/2008

Wstęp

Przed młodzieżą kończącą naukę w szkole podstawowej, gimnazjalnej, a szczególnie średniej, pojawia się problem wyboru dalszej drogi życiowej. Jest to już młodzież licząca na ogół 19 lat, a więc z mocy prawa biorąca za siebie odpowiedzialność za podejmowane decyzje. Pojawiające się dylematy wyboru to dalsza nauka, praca, a w przypadku dziewcząt to jeszcze zamążpójście, w przypadku chłopców jeśli nie studia, to pójście do wojska. Decyzja o studiach to pojawiająca się kwestia związana z kierunkiem studiów, wyborem uczelni i miejsca studiowania. Jeżeli nie studia, to praca i jaka oraz gdzie. Ponadto pojawia się problem miejsca zamieszkania, włącznie z wyjazdem za granicę. Podjęcie decyzji co dalej robić nie jest łatwe ze względu na to, że świat staje się bardziej otwarty i o tym świecie młodzież dużo wie i może o nim czerpać dużo informacji nie opuszczając domu rodzinnego czy szkoły (dostępność Internetu). Krążące informacje o otoczeniu najbliższym, a zwłaszcza tym najdalszym są jednak mało konkretne. Jest ich dużo, ale nie są klarowne. Na tym właśnie polega trudność wyboru dalszej drogi życiowej, która może decydować o powodzeniu lub w niepowodzeniu, o tym czy dana osoba będzie efektywna dla społeczeństwa, czy też stracona. Celem poznania zamierzeń maturzystów przeprowadzono w miesiącach styczeń–marzec 2008 badania ankietowe dotyczące zamierzeń na najbliższe lata. Badaniem objęto młodzież LO w Mszczonowie, w Wiskitkach, w Puszczy Mariańskiej, LO im. S. Żeromskiego w Żyrardowie oraz Zespołu Szkół zawodowych nr 2 w Żyrardowie, mieszczących się przy ul. Legionów Polskich w Żyrardowie i Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Żyrardowie ul. Bohaterów Warszawy. Oczywiście w ankiecie poza pytaniami dotyczącymi zamierzeń maturzystów znalazło się szereg innych pytań, które pozwalały na bardziej dogłębne rozpoznanie środowiska maturzystów.

Charakterystyka maturzystów

Badaniem objęto następującą liczbę maturzystów, którzy w danym dniu byli obecni w klasie:

	M	K	razem
LO im. S. Żeromskiego w Żyrardowie	77	88	165
LO w Mszczonowie	27	28	55
LO w Puszczy Mariańskiej	11	28	39
Zespół Szkół nr 3 w Wiskitkach	16	22	39*
Zespół Szkół nr 2 w Żyrardowie	19	46	65
Zespół Szkół nr 1 w Żyrardowie	42	8	50

* dla 1 osoby brak danych

We wszystkich szkołach typu ogólnokształcącego lub o profilach ekonomicznych przeważały dziewczęta, ale najbardziej w LO w Puszczy Mariańskiej, a prawie równowaga wystąpiła w LO w Mszczonowie. W Zespole Szkół nr 1 w Żyrardowie o profilu raczej techniczno-informatycznym przeważali zdecydowanie mężczyźni.

W związku ze zróżnicowanymi preferencjami zarówno uczniów, jak i ich rodziców w zakresie zainteresowań odnośnie do kierunków kształcenia władze powiatowe wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom spowodowały, że poszczególne szkoły średnie tak zróżnicowały profile kształcenia, by uczniowie przed ewentualnym wyborem szkoły wiedzieli, w jakiej dziedzinie mogą zdobywać wiedzę, która umożliwi im w przyszłości wybór kierunku studiów lub pracy. We wszystkich szkołach, poza Zespołem Szkół nr 1 w Żyrardowie, istnieje profil humanistyczny. W Zespole Szkół Zawodowych w Żyrardowie przy ul. Legionów Polskich uczniowie poza profilem humanistycznym uczęszczają do klas o profilu ekonomicznym, ekologiczno-turystycznym i biologiczno-geograficznym.

W LO w Puszczy Mariańskiej prócz profilu humanistycznego jest profil lingwistyczno-europejski, zaś w Mszczonowie matematyczno-informatyczny i matematyczno-biologiczno-chemiczny. W Wiskitkach są dwa profile: humanistyczny i biologiczno-chemiczny, zaś w Zespole Szkół nr 1 w Żyrardowie kształci się w klasach o profilach: technik-elektronik, teleinformatyka, sieci komputerowe, elektronika ogólna. Największe możliwości wyboru profilu kształcenia mają uczniowie LO im. S. Żeromskiego w Żyrardowie, do którego uczęszcza największa liczba uczniów. W liceum tym w roku szkolnym 2007/2008 najwięcej uczniów (36%) uczęszczało do klas o profilu matematyczno-informatyczno-fizycznym. Ponadto istniały klasy o profilu psychologiczno-społecznym, humanistycznym, biologiczno-chemicznym, matematyczno-geograficzno-historycznym i ogólnym.

Wybór przez poszczególnych uczniów nauki w konkretnej szkole zdeteterminowany jest głównie ich miejscem zamieszkania. I tak w LO w Mszczonowie pobierają naukę uczniowie zamieszkali w mieście Mszczonów lub w okolicznych wsiach. W LO w Wiskitkach funkcjonującym tam dopiero od 2003 roku większość uczniów wywodzi się z gminy Wiskitki i znacznie już mniej z Żyrardowa, gdzie to Liceum istniało do 2003 roku.

Z kolei w LO w Puszczy Mariańskiej uczy się mniej więcej tyle samo uczniów z gminy macierzystej, co z Żyrardowa (tab. 1). W szkołach średnich zlokalizowanych w Żyrardowie zdecydowanie większość maturzystów mieszka w tym mieście, przy czym w mniejszym stopniu dotyczy to ZSZ nr 1. Część uczniów tej szkoły wywodzi się z okolicznych gmin wiejskich i miast. Tak więc szkoły średnie powiatu żyrardowskiego mają zasięg wybitnie lokalny. Wiadomo jednak, że pewna część młodzieży z Żyrardowa uczęszcza do szkół średnich w Warszawie.

Tabela 1. Miejsce zamieszkania maturzystów szkół powiatu żyrardowskiego w roku szkolnym 2007/2008

Miejsce zamieszkania	Szkoły					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
m. Żyrardów	123	32	50	14	-	15
m. Mszczonów	5	-	-	-	28	-
m. Skierniewice	1	1	1	-	-	2
m. Grodzisk Mazowiecki	-	1	-	-	-	-
m. Pułtusk	1	-	-	-	-	-
wieś						
gm. Mszczonów	4	-	-	-	21	4
gm. Radziejowice	3	4	3	-	-	-
gm. Jaktorów	3	3	-	-	-	-
gm. Puszcza Mariańska	-	1	3	-	-	18
gm. Wiskitki	11	4	6	22	-	-
gm. Nowa Sucha	-	1	-	-	-	-
inne wsie	11	3	2	3	3	-
brak danych	3	-	-	-	3	-
razem	165	50	65	39	55	39

Objaśnienia:

St.Ż. = LO im. S. Żeromskiego w Żyrardowie

Nr 1 = Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Żyrardowie przy ul. Bohaterów Warszawy

Nr 2 = Zespół Szkół Zawodowych nr 2 w Żyrardowie przy ul. Legionów Polskich

Wis. = Zespół Szkół w Wiskitkach

Msz. = LO w Mszczonowie

P. M. = LO w Puszczy Mariańskiej

Źródło w tej tabeli i następujących: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Sytuacja rodzinna i materialna maturzystów

Częściowo o sytuacji rodzinnej maturzystów informują dane udzielane przez nich na pytanie pt. „Na czym jesteś (pozostajesz)? utrzymaniu”, Otóż od 74% maturzystów ZSZ nr 2 do 92% LO w Puszczy Mariańskiej stwierdziło, że pozostaje na utrzymaniu obojga rodziców (tab. 2). Na utrzymaniu matki pozostawało najwięcej maturzystów ZSZ nr 1 i LO w Mszczonowie, zaś na utrzymaniu ojca i innych osób najwięcej uczniów w ZSZ nr 2.

Tabela 2. Odsetek uczniów według źródeł utrzymania

Na czym utrzymaniu pozostaje uczeń	Szkoly					
	St. Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
1) obojga rodziców	85	80	74	82	82	92
2) tylko matki	14	16	14	13	15	5
3) tylko ojca	1	-	8	3	3	3
4) dziadków	-	-	-	2	-	-
5) innych osób	-	4	4	-	-	-
razem	100	100	100	100	100	100

Na podstawie tych danych można twierdzić, iż najlepszą sytuację rodzinną, a także finansową rodziny mieli uczniowie LO w Puszczy Mariańskiej, a najgorszą uczniowie ZSZ nr 2 w Żyrardowie, co potwierdzają dane zawarte w tab. 3. W LO w Puszczy Mariańskiej prawie co piąty maturzysta stwierdził, że sytuacja finansowa rodziny jest bardzo dobra, a nie było ucznia, który by ocenił tę sytuację źle. Zbliżoną do rodziców maturzystów LO w Puszczy Mariańskiej sytuację finansową mieli rodzice uczniów liceum w Mszczonowie i Wiskitkach, przy czym mniejszy odsetek uczniów wskazywał, że ta sytuacja jest bardzo dobra, ale nie było uczniów, którzy wskazywali, że sytuacja finansowa jest zła. W najgorszej sytuacji finansowej znajdowali się uczniowie ZSZ nr 2, gdzie prawie połowa maturzystów oceniła ją jako „taką sobie” i jako złą. Z kolei uczniowie uczęszczający do LO S. Żeromskiego w swych ocenach sytuacji finansowej rodziny byli podobni do maturzystów ZSZ nr 1, z tym, że w tej ostatnio wymienionej szkole było więcej rodziców, którym finansowo powodzi się bardzo dobrze i jednocześnie było względnie dużo, którym powodzi się źle.

Tabela 3. Ocena sytuacji finansowej rodziców (rodziny) maturzystów

Ocena	Szkoly					
	St. Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
bardzo dobra	13	20	6 ^x	8	9	18
dobra	53	42	42	55	61	56
taka sobie	29	28	44	37	30	26
zła	4	6	6	-	-	-
bardzo zła	1	4	2	-	-	-
razem	100	100	100	100	100	100

W świetle tych ocen warto się przyjrzeć wykształceniu rodziców maturzystów. Z wcześniejszych badań wynikało¹, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia rodziców uczniów wzrastał też poziom zamożności rodziny. Dane zawarte w tab. 4 wskazują, że względnie najwyższym poziomem wykształcenia charakteryzowali się rodzice uczniów uczęszczających do LO S. Żeromskiego i do LO w Puszczy Mariańskiej, zaś najniższym poziomem odznaczali się rodzice maturzystów uczących się w ZSZ nr 2. Do poziomu wykształcenia rodziców uczniów tej szkoły zbliżony był poziom wykształcenia ojców i matek maturzystów uczęszczających do szkół w Wiskitkach i częściowo do ZSZ nr 1. Rodzice uczniów uczęszczających do LO w Mszczonowie pod względem poziomu wykształcenia upodabniali się do rodziców uczniów uczęszczających do LO w Puszczy Mariańskiej. Warto zwrócić uwagę, że co czwarty ojciec i więcej niż co trzecia matka ucznia uczęszczającego do LO S. Żeromskiego i do LO w Puszczy Mariańskiej posiadało wykształcenie wyższe, podczas gdy w ZSZ nr 1 i nr 2 oraz w LO w Wiskitkach mniej niż co dziesiąty ojciec i co piąta matka (w Wiskitkach co czwarta) uczniów legitymowała się takim poziomem wykształcenia. Wykształceniem podstawowym charakteryzował się znikomy procent rodziców uczniów, zasadniczym zawodowym więcej niż co czwarty ojciec i w 3 szkołach (Wiskitki, ZSZ nr 1 i nr 2) co czwarta matka. Podobnie wykształceniem średnim legitymował się prawie (wyjątek rodzice uczniów LO w Puszczy Mariańskiej) co czwarty ojciec i nieco więcej matek maturzystów.

¹ Por. W. Rakowski, B. Bujala, *Warunki życia rodzin z dziećmi uczęszczającymi do szkoły podstawowej w Żyrardowie*, „Rocznik Żyrardowski” tom II, WSRL, Żyrardów 2003.

Tabela 4. Poziom wykształcenia rodziców maturzystów (w %)

a) ojca

Poziom wykształcenia	Szkoly					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
podstawowe	2	2	6	11	12	6
zasadnicze zawodowe	28	40	50	36	28	31
średnie	29	42	28	28	24	19
policealne	14	7	7	17	12	19
wyższe	26	9	8	8	18	25
nie dotyczy	1	-	1	-	6	-
razem	100	100	100	100	100	100

b) matki

podstawowe	1	2	5	6	9	3
zasadnicze zawodowe	12	26	42	25	17	11
średnie	22	37	25	33	30	22
policealne	19	15	10	11	19	25
wyższe	46	20	17	25	25	39
nie dotyczy	-	-	1	-	-	-
razem	100	100	100	100	100	100

Ogólnie biorąc względnie wyższym poziomem wykształcenia charakteryzowały się matki uczniów niż ojcowie. Jest to zjawisko ogólnopolskie² i także typowe dla społeczeństwa Żyrardowa³. Porównując poziom

² Por. W. Rakowski, *Potencjał intelektualny województwa mazowieckiego i jego wykorzystanie*, w: *Procesy dostosowawcze województwa mazowieckiego do nowych warunków otoczenia*, red. W. Rakowski, WSRL, Żyrardów 2005.

³ W. Rakowski, K. Witkowska, *Współczesne społeczeństwo Żyrardowa*, „Rocznik Żyrardowski” tom IV, WSRL, Żyrardów 2006.

wykształcenia rodziców maturzystów z oceną sytuacji finansowej rodziny można wnioskować, że zachodzi tu współzależność dodatnia. Ponadto widać, że jeżeli wysoki odsetek rodziców posiada wykształcenie zawodowe, ich dzieci uczęszczają na ogół do Zespołu Szkół Zawodowych.

Trudniej już było maturzystom określić zawód wykonywany przez swoich rodziców. Znaczna ich część nie była w stanie określić zawodu lub też być może wstydziła się podać zawód, jeżeli był on mało popularny. W każdym razie maturzyści LO S. Żeromskiego w Żyrardowie i LO w Puszczy Mariańskiej wymieniali częściej niż pozostali zawody pełnione przez ojca, matkę takie jak: urzędnik, nauczyciel, pracownik umysłowy. Z wykazu zamieszczonego w tab. 5 widać, że zawody pełnione przez rodziców są zróżnicowane, takie które można nazwać twórczymi, wymagające wyższego wykształcenia (architekt, lekarz, psycholog, dziennikarz, nauczyciel, biznesmen, inżynier, księgowy), wykonawczymi, ale posiadające znamiona pracy umysłowej oraz wymagającego wykształcenia co najmniej średniego lub wyższego I stopnia (urzędnik, pielęgniarka, policjant).

Druga grupa zawodów to pracownicy usług (ekspedientka, ochroniarz, kierowca, taksówkarz) lub wymagających przygotowania do wykonywania konkretnych prac typu fizycznego (mechanik, elektryk) pracujących w usługach lub produkcji.

Trzecia grupa to rolnicy, sadownicy, ogrodnicy. Czwarta – to pozostali pracownicy fizyczni.

Dane zawarte w tabeli 5 wskazują, że wyższe kwalifikacje posiadają rodzice maturzystów LO S. Żeromskiego i w Puszczy Mariańskiej, a najniższe maturzystów uczęszczających do ZSZ nr 2. Rodzice maturzystów tej szkoły charakteryzują się też najniższym odsetkiem pracujących a najwyższym rodzice uczniów LO S. Żeromskiego i LO w Puszczy Mariańskiej (tab. 6). Z aktywnością zawodową łączą się też dochody, dlatego sytuacja finansowa uczniów tych dwóch szkół (LO S. Żeromskiego i LO w Puszczy Mariańskiej) jest znacznie lepsza niż pozostałych (patrz tab. 3), a szczególnie maturzystów ZSZ nr 2. Maturzyści LO w Puszczy Mariańskiej, ZSZ nr 2 i nr 1 wskazują, że największy ich odsetek posiada rodzeństwo (90%–92%), zaś najmniej maturzyści LO S. Żeromskiego (84%), przy czym nie ma większych różnic między uczniami a uczennicami. W Puszczy Mariańskiej więcej uczniów posiada rodzeństwo, a w Wiskitkach więcej uczennic (tab. 7).

Tabela 5. Zawód wykonywany przez rodziców maturzystów (liczba wskazań)

a) ojca

Poziom wykształcenia	Szkoly					
	St. Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
architekt	3	-	1	-	-	1
lekarz	1	-	-	-	-	-
sędzia, prokurator	1	-	-	-	-	-
biznesmen	7	3	1	3	-	6
inżynier	-	-	-	3	-	1
nauczyciel	7	-	-	-	-	-
socjolog, psycholog	1	-	-	-	-	-
urzędnik	20	1	2	2	-	5
ekspedient, handlowiec	5	-	2	-	-	1
policjant	1	-	2	-	-	1
ochroniarz	1	5	-	2	-	1
mechanik itp.	11	5	5	6	-	4
kierowca, kolejarz	12	6	6	2	-	1
pracownik fizyczny	20	10	11	5	-	7
rolnik, sadownik	6	-	-	4	-	1
emeryt, rencista	2	1	3	-	-	-
bezrobotny	1	-	-	-	-	-
razem	99	31	33	27	-	24

b) matki

lekarz, farmaceutka	3	-	1	-	-	3
nauczycielka	24	2	-	2	3	3
pielęgniarka	10	1	-	-	1	1
psycholog, socjolog	1	-	-	-	-	1
dziennikarz	1	-	-	-	-	-
bizneswoman	5	-	-	-	1	-
księgową	5	-	1	2	4	1
ekonomistka	-	-	-	2	1	2
urzędniczka	22	4	8	5	3	7
ekspedientka	8	7	1	4	4	2
krawcowa	-	-	-	-	-	4
rolnik, ogrodnik	3	-	-	4	5	1
technik	2	-	-	2	2	1
pracownik fizyczny	10	13	13	5	10	-
emerytka, rencistka	2	-	1	-	1	1
razem	96	27	25	26	35	27

Tabela 6. Odsetek pracujących rodziców uczniów poszczególnych szkół

Nazwa szkoły	ojców	matek
1. LO S. Żeromskiego	87	83
2. ZSZ nr 1	73	79
3. ZSZ nr 2	69	72
4. LO w Wiskitkach	76	76
5. LO w Mszczonowie	*•	70
6. LO w Puszczy Mariańskiej	91	79

Tabela 7. Odsetek maturzystów posiadających rodzeństwo

Nazwa szkoły	uczniów (M)	uczennic (K)	razem
1. LO S. Żeromskiego	85	83	84
2. ZSZ nr 1	90	88	89
3. ZSZ nr 2	89	91	91
4. LO w Wiskitkach	75	95	85
5. LO w Mszczonowie	85	86	86
6. LO w Puszczy Mariańskiej	100	89	92

Prawie połowa maturzystów (wyjątek uczniowie ZSZ nr 1) nie posiada siostr i braci (tab. 8), ale jednocześnie od 41% maturzystów w Wiskitkach do 44% w Mszczonowie i w Puszczy Mariańskiej posiada po 1 siostrze, a niewiele już (od 4% do 14% w Mszczonowie) po dwie siostry, a przypadkowo po trzy i więcej.

Jeżeli chodzi o braci, to posiada po jednym od 33% maturzystów w Mszczonowie do 51% w Puszczy Mariańskiej i po dwóch od 5% maturzystów w Puszczy Mariańskiej do 23% w ZSZ nr 1 i niektórzy maturzyści posiadają nawet po trzech braci i więcej.

W czterech szkołach (S. Żeromskiego, ZSZ nr 1 i nr 2 oraz w Wiskitkach) maturzyści mieli więcej braci niż siostr, natomiast w Mszczonowie i Puszczy Mariańskiej mieli nieco więcej siostr. Ogólnie biorąc maturzyści

tych 6 omawianych szkół mieli 262 siostry i 312 braci, a więc odpowiadałyby to strukturze płci w tej grupie wieku, jaka występuje w całym kraju.

Biorąc pod uwagę fakt, że badaniem objęto 221 dziewcząt i 192 chłopców to w rodzinach maturzystów ankietowanych szkół było 483 dziewcząt i 504 chłopców, czyli na 100 chłopców przypadało 104,34 dziewcząt, podczas gdy w Polsce w 2006 roku w grupie wieku 0–17 lat na 100 chłopców przypadało 105,11 dziewcząt. Można zatem przyjąć, iż dane podawane w ankiecie⁴ skierowanej do maturzystów odnośnie rodzeństwa są wiarygodne.

Tabela 8. Odsetek maturzystów poszczególnych szkół posiadających i nieposiadających sióstr i braci

a) sióstr

Liczba sióstr, braci	Szkoly					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
0	49	54	45	49	42	46
1	43	42	43	41	44	44
2	7	4	9	10	14	8
3	-	-	3	-	-	2
4	1	-	-	-	-	-
5+	-	-	-	-	-	-
razem	100	100	100	100	100	100

b) braci

0	46	33	42	46	51	44
1	41	38	43	41	33	51
2	8	23	10	10	15	5
3	4	4	2	3	1	-
4	-	-	3	-	-	-
5+	1	2	-	-	-	-
razem	100	100	100	100	100	100

⁴ Obliczenia własne na podstawie: Rocznik Demograficzny 2007, s. 155.

Najmniej rodzeństwa mają maturzyści uczęszczający do LO w Puszczy Mariańskiej (1,28), w Wiskitkach (1,30) i w LO S. Żeromskiego (1,34), a najwięcej w dwóch Zespołach Szkół w Żyrardowie (tab. 9). Miejsce pośrednie zajmowało LO w Mszczonowie (1,40). Potwierdza się zatem ogólna obserwacja, że w rodzinach, gdzie jest więcej dzieci i gdzie warunki materialno-finansowe są gorsze⁵, dąży się, by dzieci uzyskały w jak najkrótszym czasie zawód i poszły do pracy, aby poprawić warunki życia rodziny. Sprawą interesującą może być próba odpowiedzi na pytanie czy to, że w ZSZ nr 1 w Żyrardowie wśród rodzeństwa maturzystów zdecydowanie przeważają bracia spowodowało wybór przez nich szkoły o profilu technicznym, ponieważ płeć męska w większej mierze niż kobiety przejawiają zainteresowanie techniką.

Tabela 9. Liczba rodzeństwa maturzystów poszczególnych szkół z podziałem na płeć

Nazwa szkoły	Liczba			Przeciętna liczba rodzeństwa na 1 maturzystę
	siostr	braci	razem	
1. LO S. Żeromskiego	102	120	222	1,34
2. ZSZ nr 1	24	51	75	1,50
3. ZSZ nr 2	46	53	99	1,52
4. LO w Wiskitkach	24	27	51	1,30
5. LO w Mszczonowie	40	37	77	1,40
6. LO w Puszczy Mariańskiej	26	24	50	1,28

W większości przypadków najwięcej rodzeństwa maturzystów uczy się, ale dorównuje im liczba pracujących, a część także studiuje (tab. 10). Spośród rodzeństwa maturzystów LO w Puszczy Mariańskiej studiuje co trzecia osoba, spośród rodzeństwa LO S. Żeromskiego nieco więcej niż co czwarta, podczas gdy spośród maturzystów ZSZ nr 2 co piąta, a ZSZ nr 1 mniej niż co szоста. Studiujący bracia i siostry maturzystów wpływają niewątpliwie na wybór przyszłej drogi życiowej swego młodszego rodzeństwa. Dane zawarte w tab. 10 wskazują też, że maturzyści mają więcej rodzeństwa starszego (studiuje, pracuje) niż młodszego (uczy się). Tak więc rodzeństwo to ma pewien wpływ na wybór przyszłej drogi życiowej przez maturzystów.

⁵ Por. W. Rakowski, B. Bujala, *Warunki życia rodzin z dziećmi uczęszczającymi do szkoły podstawowej w Żyrardowie*, „Rocznik Żyrardowski”, tom II, WSRL, Żyrardów 2003.

Tabela 10. Liczba rodzeństwa maturzystów według wykonywanych czynności

Nazwa szkoły	uczy się	studiuje	pracuje	inne	razem*
1. LO S. Żeromskiego	94	64	83	-	241
2. ZSZ nr 1	37	12	29	-	78
3. ZSZ nr 2	42	20	40	-	102
4. LO w Wiskitkach	23	15	19	-	57
5. LO w Mszczonowie	31	23	27	-	81
6. LO w Puszczy Mariańskiej	14	17	15	4	50

* Liczba razem w tej tabeli i w tabeli nr 9 nie zgadza się, ponieważ część rodzeństwa może jednocześnie studiować i pracować.

Większość maturzystów, jeśli nie stale to od czasu do czasu otrzymuje na swoje wydatki tzw. kieszonkowe, przy czym częściej na stałe otrzymują chłopcy niż dziewczęta. Maturzyści, którzy mają więcej rodzeństwa (uczniowie ZSZ nr 2 i nr 1 oraz LO w Mszczonowie) częściej nie otrzymują kieszonkowego, niż ci co mają najmniej rodzeństwa (maturzyści w Puszczy Mariańskiej i w Wiskitkach). Najczęściej ci maturzyści, którzy otrzymują kieszonkowe miesięcznie, do swojej dyspozycji mają 100 zł, a więc sumę stosunkowo niewielką (tab. 11).

Tabela 11. Odsetek maturzystów otrzymujących tzw. kieszonkowe

Otrzymuje	Szkoły					
	St. Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
stale	32	34				
od czasu do czasu	41	36				
nie otrzymuje	27	30				
razem	100	100	100	100	100	100
% otrzymujących						
– do 100 zł miesięcznie	68	40	67	78	65	67
– 101–200 zł	23	23	22	17	31	14

W ankiecie zadano też pytanie maturzystom czy mają do swojej dyspozycji własny pokój. Otóż 64% maturzystów ZSZ nr 2, 71% maturzystów LO w Wiskitkach, 80% ZSZ nr 1, 82% LO S. Żeromskiego, 87% LO w Puszczy Mariańskiej i 91% LO w Mszczonowie dysponuje własnym pokojem. Można więc stwierdzić, iż zdecydowana większość maturzystów ma zapewnione w domu dobre warunki do nauki. Pod tym względem wypadają najgorzej maturzyści Z.S.Z. nr 2, których rodzice reprezentują najniższy poziom wykształcenia, a zarazem jest najwięcej dzieci w rodzinie.

Samoocena maturzystów pod względem osiągniętych wyników w nauce: ocena poziomu nauczania w szkole

Istotnych informacji dostarcza odpowiedź uczniów na pytanie dotyczące osiągniętych wyników w nauce. Otóż uczniów oceniających się bardzo dobrze było najwięcej w Zespole Szkół nr 1 (nieco więcej niż co szósty tak się oceniał), a nie było wcale takich uczniów w ZSZ nr 2 przy ul. Legionów Polskich. W pozostałych szkołach mniej więcej co dziesiąty uczeń oceniał się jako bardzo dobry. Uczniów oceniających się jako „dobry” było najwięcej w LO S. Żeromskiego i w Puszczy Mariańskiej, a najwięcej w Wiskitkach i w ZSZ nr 1. Z kolei uczniów o wynikach przeciętnych najwięcej (przeszło połowa) było w Wiskitkach i w ZSZ nr 2 w Żyrardowie (tab. 12), a najmniej w LO S. Żeromskiego. Biorąc pod uwagę dwie oceny to jest bardzo dobrą i dobrą to w tej samoocenie najlepiej wypadli uczniowie LO S. Żeromskiego (51%), w następnej kolejności byli uczniowie LO w Puszczy Mariańskiej (48%), w Mszczonowie (46%) oraz maturzyści ZSZ nr 1 (34%). Najgorzej wypadli w samoocenie uczniowie w Wiskitkach (26%) i ZSZ nr 2 w Żyrardowie (25%).

Tabela 12. Samoocena uczniów pod względem osiągniętych wyników w nauce (w %)

Jestem uczniem	Szkoły					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
1) bardzo dobrym	10	14	-	8	11	10
2) dobrym	41	20	25	18	35	38
3) przeciętnym	41	46	68	69	45	46
4) słabym	4	6	3	-	4	3
5) trudno ocenić	4	14	4	5	5	3
razem	100	100	100	100	100	100
w tym M i K						
1) bardzo dobrym M K	12 9	17 -	- -	13 5	15 7	18 7
2) dobrym M K	40 41	21 13	16 28	- 32	30 39	36 39
3) przeciętnym M K	36 45	40 75	79 63	81 63	37 54	45 46
4) słabym M K	5 2	3 -	5 1	- -	7 -	4 -

W ocenach bardzo dobrych lepiej wypadali chłopcy, w dobrych dziewczęta (tab. 12), a przeciętne oceny stawiały sobie częściej dziewczęta niż chłopcy, z wyjątkiem LO w Wiskitkach i ZSZ nr 2. Według samooceny bardzo mało jest uczniów słabych.

Na tle tych rozważań nasuwa się następne pytanie, a mianowicie jak uczniowie oceniają poziom nauczania w szkołach, do których uczęszczają (tab. 13). Okazuje się, że najwyższe noty od swoich uczniów otrzymało LO w Wiskitkach, w której to szkole ocenili siebie maturzyści pod względem osiągniętych wyników w nauce bardzo słabo.

Z drugiej zaś strony tam, gdzie dużo było uczniów osiągających przeciętne wyniki, a mało było maturzystów z wynikami dobrymi i powyżej poziomu nauczania został oceniony najslabiej.

Przykładem jest tu ZSZ nr 2 w Żyrardowie, gdzie tylko 28% maturzystów wskazało, że poziom nauczania jest bardzo wysoki lub wysoki. Również słabo został oceniony poziom nauczania w ZSZ nr 1 w Żyrardowie (bardzo wysoki, wysoki 32% podczas gdy w Wiskitkach aż 82%).

Tabela 13. Ocena uczniów poziomu nauczania w ich szkołach (w %)

Poziom nauczania	Szkoły					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
bardzo wysoki	4	14	3	15	4	8
wysoki	49	18	25	67	42	41
średni	42	56	63	18	36	49
niski	4	6	8	-	16	-
trudno określić	1	6	1	-	2	2
razem	100	100	100	100	100	100

W pozostałych trzech szkołach uczniowie rzadko oceniali ten poziom jako bardzo wysoki i niski, a najczęściej jako wysoki lub średni. Przewaga ocen „wysoki” nad „średnim” zdecydowanie górowała w LO w Wiskitkach i była nieco tylko wyższa w LO S. Żeromskiego i w Mszczonowie, natomiast przewaga zdecydowana ocen poziom „średni” nad poziom „wysoki” wystawiana przez maturzystów była dla ZSZ nr 1, nr 2 i dla LO w Puszczy Mariańskiej (przewaga niewielka).

Najwięcej skrajnych odpowiedzi dotyczących oceny poziomu szkoły udzielili maturzyści LO w Mszczonowie. Dla w miarę obiektywnej oceny poziomu nauczania w poszczególnych omawianych szkołach należałoby znać wyniki z egzaminów maturalnych poszczególnych lat co powinno być przedmiotem oddzielnego opracowania.

Plany życiowe maturzystów na najbliższe lata

Na pytanie skierowane do maturzystów co zamierzają robić po zdaniu matury, zdecydowana ich większość (od 53% do 96%) stwierdziła, że planuje studiować. Najmniej maturzystów wybierało studia z ZSZ nr 1, a najwięcej z LO S. Żeromskiego, z LO w Puszczy Mariańskiej i w LO w Wiskitkach, ale również w pozostałych dwóch szkołach, w tym ZSZ nr 2 w Żyrardowie co najmniej 85% uczniów klas maturalnych pragnie studiować (tab. 14). Wobec tak wysokiego odsetka maturzystów pragnących studiować inne plany życiowe były mało zauważalne.

Tylko co szósty maturzysta z ZSZ nr 1 i co 9 z LO w Mszczonowie wskazywał, że pragnie podjąć pracę i co 9 maturzysta z ZSZ nr 1 zamierza wyjechać do pracy za granicę. Z tej też szkoły co piąty mężczyzna (maturzysta) ma inne plany życiowe, takie jak pójście do wojska oraz podjęcie pracy i studiowanie. Zatem przygotowanie zawodowe maturzystów ZSZ nr 1 pozwala im na szerszy wybór drogi życiowej. Natomiast trudną sytuację na rynku pracy i brak konkretnego przygotowania do zawodu uczniów uczęszczających do liceów ogólnokształcących, a jednocześnie łatwość dostania się na studia determinuje wybór na najbliższe lata takiej drogi życiowej. Studiować pragnie więcej dziewcząt niż chłopców, natomiast podjąć pracę za granicą chcą niemal wyłącznie mężczyźni. Ogólnie biorąc maturzyści nie są zainteresowani założeniem rodziny. Tylko część dziewcząt z ZSZ nr 2 ma takie plany (tab. 14).

Tabela 14. Odsetek maturzystów wskazujących co zamierza robić po ukończeniu szkoły średniej

Co zamierza robić	Szkoły					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
1) studiować	96	53	86	95	85	95
2) podjąć pracę w kraju	2	18	6	-	11	-
3) wyjechać do pracy za granicę	2	11	3	5	4	5
4) założyć rodzinę	-	2	-	-	-	-
5) ma inne plany	-	16	5	-	-	-
razem	100	100	100	100	100	100
w tym:						
1) studiować M K	92 99	49 75	84 87	88 100	85 86	82 100
2) podjąć pracę w kraju M K	4	20 13	11 4	- -	7 14	- -
3) wyjechać za granicę M K	4	12	5 2	12	7	18
4) założyć rodzinę M K	1	13	- -	-	-	-
5) ma inne plany M K	- -	19 -	- -	- -	1 -	- -

Preferowane przez maturzystów miejsce zamieszkania w przyszłości i studiów

Osobie przygotowującej ankietę wydawało się interesującym zagadnieniem przyszłe miejsce zamieszkania preferowane przez maturzystów. Pytanie to było domknięte i sugerowało jeden wybór z 6 proponowanych. Ze wszystkich badanych szkół najwięcej uczniów pragnie mieszkać w dotychczasowym miejscu zamieszkania (tab. 15). Preferencje takie szczególnie przejawiali maturzyści ZSZ nr 1 (52%) i LO w Mszczonowie (49,5%). Można domniemać, że skoro znaczny odsetek maturzystów ZSZ wybiera pracę lub studia i pracę to pragnie mieszkać w dotychczasowym miejscu zamieszkania. Z kolei uczniowie w LO w Mszczonowie wywodzą się ze wsi i z małego miasta, może więc odpowiadać im to środowisko, być może ze względu na dobre warunki mieszkaniowe i na środowisko przyrodnicze. Z kolei maturzyści z LO w Wiskitkach i w Puszczy Mariańskiej w najmniejszym stopniu preferują dotychczasowe miejsce zamieszkania, bo tylko co trzeci uczeń wskazywał na stabilizację miejsca pobytu. Również mniej niż połowa (38%) maturzystów LO S. Żeromskiego i ZSZ nr 2 wskazywała, że w przyszłości nie pragnie zmieniać miejsca zamieszkania. Warszawa jako przyszłe miejsce zamieszkania najbardziej preferowana była przez maturzystów z Wiskitek (31%), w mniejszym stopniu przez maturzystów LO S. Żeromskiego (21%), LO w Puszczy Mariańskiej i ZSZ nr 2 (20%), a w najmniejszym stopniu przez maturzystów LO z Mszczonowa (13%) i ZSZ nr 1 (14%). Kraje UE jako przyszłe miejsce zamieszkania postrzegane było mniej więcej z taką samą częstotliwością jak inne duże miasta w Polsce (tab. 15). Wybór przyszłego miejsca zamieszkania częściowo tylko wiąże się ze wskazaniem pierwszym miejsca wyboru studiów.

Takim preferowanym miejscem wyboru studiów (wskazanie I)⁶ jest Warszawa. Wiąże się to przede wszystkim z bliskością położenia. Inne miasta częściowo poza Łodzią, były już rzadko wskazywane (tab. 16), a wybór ich wiązał się ze specyficznym kierunkiem studiów lub innymi czynnikami. W drugim wskazaniu pojawiło się o wiele więcej miast jako miejsca wyboru studiów, przy czym znaczna część maturzystów nie wymieniła drugiego miasta, prawdopodobnie pozostając przy pierwszym wskazaniu. Jeżeli przy pierwszym wskazaniu ci, co pragną podjąć studia

⁶ Kandydaci na studia mogą składać dokumenty do kilku uczelni. Wskazanie I oznacza najwyższe preferencje. W przypadku jednak niedostania się do uczelni preferowanej, maturzysta ma szansę wyboru innych uczelni i miejscowości. W ankiecie proszono o wskazanie dwóch uczelni i miejscowości.

wymienili zaledwie 12 miast, przy czym wśród nich było 8 miast uniwersyteckich, to w II wskazaniu prócz tych miast uniwersyteckich pojawiły się inne (Lublin, Rzeszów, Toruń, Gdańsk) oraz szereg mniejszych ośrodków szkolnictwa wyższego, w tym nawet Żyrardów, Sochaczew. W sumie w II wskazaniu wymieniono aż 23 miasta jako miejsce studiowania, przy czym obok Warszawy⁷, Łódź była ośrodkiem preferowanym (tab. 17). W tym miejscu warto przytoczyć uzasadnienie maturzystów dotyczące wyboru miasta studiowania w I wyborze. Maturzyści LO S. Żeromskiego wybór Warszawy jako miejsca studiowania uzasadniali to:

- 1) bliskością położenia i dobrym dojazdem do uczelni,
- 2) różnorodnością kierunków studiów,
- 3) wysokim poziomem nauczania,
- 4) możliwością rozwoju kulturalnego i rozrywkowego,
- 5) „ponieważ uczelnie warszawskie są cenione w świetle późniejszej rekrutacji do pracy” (uczeń).

Z kolei wybór Krakowa przez dwie osoby uzasadniano możliwością zamieszkania u cici (uczennica), bliskością gór i imprezami kulturalnymi (uczeń). Wybór Łodzi uzasadniono dobrym dojazdem i atrakcyjnym życiem studenckim (uczennica). Wybór Szczecina był powodowany urodą tego miasta (uczennica). Przy II wskazaniu wybór danego miasta podawano jako alternatywę. Na przykład studia w Łodzi uzasadniono bliskością położenia i dobrym dojazdem, poziomem nauczania. Wybór Białej Podlaski uzasadniano: „To zamiejscowy wydział AWF Warszawskiej, a chcę mieć w papierach, iż skończyłem tę Warszawską AWF”. Studia w Akademii Medycznej w Białymstoku uzasadniano szansą dostania się. Wybór Krakowa uzasadniano pięknem miasta, wysokim poziomem nauczania i różnorodnością kierunków studiowania. Wybór Nowego Jorku uczeń uzasadnił „bo mi mama tak każe”. Inne wybory miast to alternatywa, gdyby I wybór był niespełniony. Uzasadnienia maturzystów innych szkół były podobne tak do wyboru I, jak i II miejsca studiowania. Najczęściej w wypowiedziach pojawia się bliskość, interesujący kierunek studiów, ciekawe miasto i rzadko pojawia się uzasadnienie takie, że pragnę tam w przyszłości pracować i mieszkać, a także że w tym mieście studiują już znajomi lub mieszka ktoś z rodziny.

⁷ Przy przyjęciu, iż ci, co nie wymienili w II wskazaniu miasta, pozostali przy wskazaniu Warszawy. Dotyczyło to głównie maturzystów LO St. Żeromskiego.

Tabela 15. Liczba maturzystów wskazujących przyszłe miejsca zamieszkania

Gdzie zamierza mieszkać	Szkoly					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
W dotychczasowym miejscu	60	26	24	12	26	13
W Warszawie	33	7	13	11	7	8
W innym dużym mieście	14	2	9	5	2	4
W innej miejscowości w Pol.	26	9	9	6	8	5
W krajach UE	14	5	6	2	8	5
W innym kraju	10	1	3	• -	2	4
Razem	157	50	64	36	53	39
Brak danych	8	-	1	3	2	-

Tabela 16. Miasta, w których maturzyści pragną studiować – I preferencje (liczba wskazań)

Miasta	Szkoly					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
Warszawa	149	22	43	33	38	27
Łódź	3	2	4	3	-	6
Kraków	2	-	-	-	-	1
Wrocław	-	-	-	1	1	-
Poznań	1	-	-	-	-	-
Skierniewice	-	2	4	-	3	1
Olsztyn	-	-	1	-	-	-
Białystok	-	-	-	-	1	-
Gdynia	-	-	-	-	1	-
Szczytno	-	-	-	-	2	-
Pruszków	1	-	-	-	-	-
Szczecin	1	-	-	-	-	-
Razem	157	26	52	37	46	35

Tabela 17. Miejsce wyboru studiów – II preferencje (liczba wskazań)

Miasta	Szkoły					
	St.Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
Warszawa	6	3	10	4	4	6
Łódź	63	6	12	11	12	13
Kraków	13	-	1	3	3	6
Poznań	4	1	2	-	1	-
Wrocław	8	-	2	-	2	1
Białystok	4	-	-	-	-	-
Olsztyn	2	-	-	-	-	-
Radom	2	-	-	-	-	-
Pruszków	2	-	3	2	1	-
Rzeszów	2	-	-	-	-	-
Gdańsk	2	-	-	-	-	-
Biała Podlaska	1	-	-	-	-	-
Lublin	3	-	-	-	-	-
Szczecin	1	-	-	-	-	-
Toruń	1	-	-	-	-	-
Żyrardów	1	3	3	-	-	1
Łowicz	-	-	-	1	-	-
Skierzwice	-	2	3	1	4	3
Sochaczew	-	-	-	2	1	-
Legionowo	-	-	-	-	1	-
Bydgoszcz	-	-	-	-	-	1
Płock	-	-	1	-	-	-
Ostrów Wielkopolski	-	1	-	-	-	-
Nowy Jork	1	-	-	-	-	-
Razem	116	16	37	24	29	31
Pragnie studiować	158	26	56	37	47	37
Brak danych	42	10	19	13	18	6

Uzasadnienie studiowania

Skoro tak duży odsetek uczniów pragnie studiować, warto przytoczyć ich wypowiedzi dotyczące studiowania. Najczęściej w wypowiedziach uczniów pojawia się więc zdobycie wykształcenia po to, by otrzymać ciekawą i dobrze płatną pracę. Przytoczmy kilkanaście takich uzasadnień ma-

turzystów Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego. Najpierw mężczyźni:

1. „Żeby zdobyć wykształcenie, bo mnie to interesuje, żeby zdobyć lepszą pracę”,
2. Aby dostać dobrą pracę, dobrze płatną i przyjemną, czerpiąc radość z jej wykonywania”,
3. „Wiara, że ukończenie dobrych studiów zagwarantuje mi dobrze płatną pracę”,
4. „Łatwiej potem zdobyć dobrze płatną pracę”,
5. „Pragnę poszerzyć swoje horyzonty, wyższe wykształcenie daje większe możliwości otrzymania dobrego zatrudnienia, po LO mam tylko maturę”,
6. „Bo chcę mieć wyższe wykształcenie, aby potem pracować na satysfakcjonującym mnie stanowisku”,
7. „Żeby w przyszłości nie być robolem tylko jakimś project director”,
8. „Po studiach łatwiej dostać pracę, a poza tym bez odpowiedniej edukacji nie będę mógł zajmować się tym co mnie interesuje”,
9. „Wykształcenie pozwoli mi ukierunkować swoje życie, jest niezbędne do osiągnięcia celów i zaspokajania ambicji”,
10. „Należy się kształcić, by do czegoś dojść w życiu, dla siebie i dla pieniędzy, aby zapewnić godne życie dla rodziny”,
11. „Dla wykształcenia i zdobycia dobrej pracy poza granicą kraju”,
12. „Ponieważ po samym liceum nie ma żadnych perspektyw na pracę dającą jakieś lepsze dochody”,
13. „Chcę osiągnąć wyższe wykształcenie, abym mógł dostać się do dobrej pracy i mieć szansę na jej znalezienie”.

Uczennice LO im. Stefana Żeromskiego:

1. „By podnieść swoje wykształcenie, by pracować w takim zawodzie, który da mi satysfakcję”,
2. „Ponieważ bez studiów wątpię, abym znalazła satysfakcjonującą mnie pracę”,
3. „Pragnę mieć wyższe wykształcenie, abym w przyszłości miała możliwości dostania dobrze płatnej pracy”,
4. „Ponieważ studia dają szansę na lepszą pracę, a wykształcenie jest cenione na dzisiejszym rynku pracy”,
5. „By znaleźć później dobrą pracę i móc w przyszłości zarabiać na własne utrzymanie, a nie polegać na innych”,
6. „Chcę zdobyć wykształcenie zgodnie z tym, co chcę robić w przyszłości”,

7. „Chcę zdobyć wykształcenie bo nie wyobrażam sobie życia bez tytułu magistra. Zawód, który wybrałam jest tym, który chcę robić przez całe życie”,
8. „Bez studiów nie znajduje się dobrze płatnej pracy”,
9. „Bo bez wykształcenia wyższego nie będę miała szans zatrudnić się w dobrze płatnej pracy”,
10. „Bez studiów nie znajduje się dobrze płatnej pracy”,

Podobne jest uzasadnienie uczniów Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 w Żyrardowie. Przytoczmy kilka wypowiedzi uczniów:

1. „Chcę rozwijać się i uzyskiwać wyższe kwalifikacje, aby mieć możliwość pracy na wyższych stanowiskach”,
2. „Ponieważ w dzisiejszych czasach, aby zarobić pieniądze na poziomie pozwalającym na komfortowe życie, trzeba mieć ukończone studia, a najlepiej kilka kierunków”,
3. „Chcę poszerzyć swoją wiedzę i mieć większe szanse na rynku pracy”,
4. „Żeby mieć wyższe wykształcenie i z czasem znaleźć dobrą pracę z wysoką gażą”.

Wypowiedzi uczennic:

1. „Pragnę się rozwijać i mieć dobre wykształcenie, żeby w przyszłości mieć dobrze płatną pracę i utrzymać rodzinę”,
2. „Chcę studiować, ponieważ wykształcenie pomoże w przyszłości w zdobyciu dobrej pracy”,
3. „Gdyż są to drzwi, przez które można przejść do lepszej przyszłości, bo by cokolwiek osiągnąć, trzeba przede wszystkim mieć wykształcenie”.

Oczywiście prócz uzasadnienia podjęcia studiów otrzymaniem w przyszłości lepszej pracy i do tego dobrze płatnej pojawiały się i inne uzasadnienia, takie jak:

1. „Chcę studiować bo pragnę być w życiu kimś dla własnej satysfakcji, bo to ja będę pracować i chcę najlepiej wykorzystać możliwości jakie daje nam kraj” (K. ZSZ nr 2).
2. „Ponieważ chcę mieć jakiś tytuł, poza tym to fajna sprawa” (K. ZSZ nr 2).
3. „Aby móc realizować dobrze swoje plany i umiejętności. Chcę robić to co naprawdę lubię” (K. ZSZ nr 2).
4. „Czuję, że mógłbym dać coś nowego dla polskiego kina, lubię grać różne role” (M. ZSZ nr 2).
5. „By stworzyć lepszy świat, by w Polsce było lepiej i by nasz kraj przestał być zależny od innych” (M. ZSZ nr 2).
6. „Aby dalej się kształcić, poznawać świat i nie zostać na poziomie policajnym” (M. ZSZ nr 2).
7. „Bo chcę być prezydentem” (M. ZSZ nr 2).

8. „Bo chcę być wykształconym człowiekiem” (M. St. Ż.).
9. „Ukończenie studiów wciąż jest prestiżem, a bez dyplomu brak jest perspektyw” (M. St. Ż.).
10. „Chcę się rozwijać w moich ulubionych dziedzinach” (M. St. Ż.).
11. „Żeby mieć szansę zostać kimś w życiu” (M. St. Ż.).
12. „Lubię się uczyć” (M. St. Ż.).
13. „Bo nie lubię pracować” (M. St. Ż.).
14. „A cóż innego mogę robić po maturze?” (K. St. Ż.).
15. „Gdyż pragnę być wykształcona” (K. St. Ż.).
16. „Bo wyższe wykształcenie jest niezbędne w dzisiejszych czasach” (K. St. Ż.).
17. „Bo chcę robić w życiu to, co kocham – a kocham sport!!!” (K. St. Ż.).
18. „Ponieważ pragnę się dalej kształcić, by zdobyć większą wiedzę na temat zwierząt” (K. P. M.).
19. „Nauka to potęgi klucz. Ona sprawia to kim się jest. Studia pomogą mi lepiej się określić” (K. P. M.).
20. „Chcę się dalej kształcić, zdobywać wiedzę, doskonalić się” (K. P. M.).
21. „By zdobyć wykształcenie i nie iść do wojska” (M. Wis.).
22. „Żeby się rozwijać i spełnić swoje marzenia” (K. Wis.).
23. „Chcę się realizować, spełnić swoje marzenia, wykorzystać swój talent na rzecz innych” (K. Wis.).
24. „Chcę zdobyć umiejętności i doświadczenie, które przyda się w pełnieniu upragnionego zawodu” (K. Wiś.).
25. „Chcę coś osiągnąć w życiu i uniezależnić się od rodziców” (M. Msz.).
26. „Ponieważ pragnę rozwijać swój talent sportowy” (M. Wis.).
27. „Mam predyspozycje do nauki języków obcych, więc chcę to wykorzystać” (M. Wis.).
28. „Ponieważ wykształcenie wyższe jest przydatne w życiu, potrzebne do funkcjonowania” (M. Wis.).
29. „Aby mieć lepiej w życiu” (K. Wis.).
30. „Ponieważ mogę się w ten sposób realizować w zawodzie, jaki mnie interesuje” (M. Z.S.Z. nr 1).
31. „Pragnę studiować, by uzyskać dodatkowe wykształcenie, które w przyszłości może zapewnić mi dobrą pracę i wynagrodzenie, dzięki któremu będę mógł założyć rodzinę i ją utrzymać” (M. ZSZ nr 1).
32. „Pragnę studiować, by zdobyć lepsze wykształcenie i mieć lepszy start w życiu” (M. ZSZ nr 1).

W uzasadnieniu wyboru studiów tylko raz pojawiło się, „że chcą tego rodzice”. Zatem podjęcie studiów wiąże się głównie z nadzieją, że ich ukończenie pomoże znaleźć dobrą, interesującą pracę, osiągnąć awans

i wysokie dochody. Oczekiwania te są podobne do oczekiwań już studiujących⁸. Należałoby życzyć maturzystom, aby ich oczekiwania spełniły się.

Wybór uczelni

Znaczna część uczniów nie była w stanie wskazać uczelni ani kierunku, na którym pragnie studiować. Zatem pragnienie studiowania było niemal powszechne, uzasadnienie także, ale jeszcze w miesiącach stycznia–marzec 2008 r. pokaźny procent uczniów klas maturalnych nie był w stanie wskazać uczelni, w której pragnie studiować. Dotyczyło to szczególnie uczniów ZSZ nr 2, LO w Mszczonowie, w Wiskitkach, ale także ZSZ nr 1, w mniejszym stopniu maturzystów LO w Puszczy Mariańskiej, a w najmniejszym stopniu maturzystów LO im. Stefana Żeromskiego (tab. 18). Z tych wskazań, które podali uczniowie, największym powodzeniem cieszy się Uniwersytet Warszawski, w następnej kolejności SGGW, Politechnika Warszawska i Akademia Pedagogiki Specjalnej. SGGW wybierana była przez maturzystów wszystkich szkół, Uniwersytet Warszawski i Akademia Pedagogiki Specjalnej przez maturzystów 5 szkół, podczas gdy Politechnika Warszawska przez maturzystów zaledwie dwóch szkół. Wiele szkół wyższych wymienionych w tab. 18 było wybieranych przez jednego lub dwóch uczniów. Przy I wyborze szkół wchodziły także w grę szkoły prywatne (około 12 zgłoszeń). Jeszcze mniej maturzystów niż szkół wyższych było w stanie wymienić kierunek studiów. Na przykład na 158 maturzystów LO im. Stefana Żeromskiego pragnących studiować tylko 100 podało (58 dziewcząt i 42 chłopców) kierunek, z tego 12 ekonomię, 7 dziennikarstwo, 6 pedagogikę, 5 zarządzanie, po 4 osoby psychologię, geodezję, po 3 osoby architekturę krajobrazu, farmację, geologię, prawo, ochronę środowiska, turystykę, po dwie osoby wskazały biologię, europeistykę, fizykę, gospodarkę przestrzenną, informatykę, lingwistykę, resocjalizację, socjologię. Inne kierunki studiów wskazywały tylko pojedyncze osoby. Z LO w Puszczy Mariańskiej na 37 osób wybierających się na studia kierunek nauki wskazało 26 maturzystów, z tego najwięcej, bo 4 dziewczęta kosmologię, po dwie osoby etnologię, prawo, turystykę. Z LO w Mszczonowie na 47 maturzystów deklarujących chęć studiowania kierunek studiów podało 28 osób, z tego 6 wybierało pedagogikę, 3 akustykę, po dwie fizjoterapię,

⁸ Por. W. Rakowski, B. Bujala, M. Molenda, *Zróżnicowanie społeczne i terytorialne pochodzenie słuchaczy studiów dziennych Wydziału Ekonomicznego Politechniki Radomskiej i Szkoły Głównej Handlowej*, „Studia nad regionem radomskim” tom II, Radom – Żyrardów 2006, oraz: W. Rakowski, *Ocena studiów i ćwiczeń niektórych przedmiotów w świetle wypowiedzi studentów I semestru Wydziału Ekonomicznego Politechniki Radomskiej*, „Studia nad regionem radomskim” tom III, Radom–Żyrardów 2007.

Tabela 18. Szkoły wyższe, w których maturzyści zamierzają studiować (wskazanie I)

Nazwa szkoły	Szkoły					
	St. Ż.	Nr 1	Nr 2	Wis.	Msz.	P. M.
1. Uniwersytet Warszawski	46	-	5	3	2	4
2. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego	6	-	1	1	-	1
3. Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie	7	1	2	-	2	1
4. Akademia Obrony Narodowej	2	-	-	-	-	-
5. Akademia Medycyny w Warszawie	5	-	1	1	-	-
6. Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie	1	-	1	-	-	-
7. Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie	10	1	-	-	-	-
8. Politechnika Warszawska	14	7	-	-	-	-
9. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego	17	1	6	4	3	4
10. Szkoła Główna Handlowa	2	-	2	1	2	-
11. Szkoła Główna Straży Pożarnej	1	-	-	-	-	-
12. Szkoła Muzyczna w Warszawie	1	-	-	-	-	-
13. Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie	3	-	-	-	-	-
14. Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie	1	-	-	-	-	-
15. Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie	2	-	-	-	-	-
16. Wyższa Szkoła Cła i Logistyki w Warszawie	2	-	-	-	-	-
17. Wyższa Szkoła Pedagogiki Resocjalizacyjnej w Warszawie	1	-	-	-	-	-
18. Wyższa Szkoła Teatralna w Krakowie	1	-	-	-	-	-
19. Akademia Medyczna Poznań	1	-	-	-	-	-
20. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	1	-	-	-	-	1
21. Uniwersytet Łódzki	2	-	-	1	-	2
22. Uniwersytet Szczeciński	1	-	-	-	-	-
23. Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej	-	-	-	-	-	2
24. Akademia Medyczna w Łodzi	-	-	1	-	-	2
25. Inne	-	3	2	2	2	4
Razem	127	13	21	13	11	21
Zamierza studiować	158	26	56	37	47	37
Brak danych	31	13	35	24	36	16

resocjalizację. Z LO w Wiskitkach na 37 osób wybierających się na studia 4 osoby wybrały kierunek ekonomię, po dwie budownictwo, kosmetologię, prawo. Z ogółu uczniów ZSZ nr 2 w Żyrardowie pragnęło studiować 56 z tego 32 osoby podały kierunek, w tym 5 osób psychologię (dziewczęta), 3 zarządzanie, po dwie osoby wskazały ekonomię, fizjoterapię, pedagogikę, stomatologię, wychowanie fizyczne, turystykę. Z kolei maturzyści ZSZ nr 1 ze względu na profil nauczania najczęściej wymieniali informatykę jako

kierunek kształcenia i kierunki techniczne. Jednak pojedyncze osoby wskazywały marketing, pedagogikę, rehabilitację, technologię żywienia, meteorologię. Ogólnie można stwierdzić, iż wybór kierunków studiów przez uczniów poszczególnych szkół był bardzo zróżnicowany. Na ogół uczniowie, którzy pod względem nauki oceniali się lepiej, wybierali kierunki, na które trudniej się dostać, bardziej oblegane ze względu na konkurencję. Oczywiście byłoby sprawą interesującą zbadanie gdzie, do jakich szkół i na jakie kierunki rzeczywiście maturzyści się dostali.

Zakończenie

Immanentną cechą ludzkiego życia jest dokonywanie wyborów. Konsekwencje tych wyborów dotyczą nas samych, naszych rodzin, naszego otoczenia, w którym żyjemy⁹. Jednocześnie na dokonywane wybory przez nas samych ma wpływ wiele czynników, takich jak wiek, reprezentowany poziom wykształcenia i wiedzy, wartości, które wyznajemy i którymi kierujemy się w życiu, społeczność, która nas otacza i z którą obcujemy, a więc rodzina, miejsce pracy, miejsce zamieszkania i środki masowego przekazu. Wyborów dokonujemy niemal każdego dnia i nie wszystkie są trafne. Wybory maturzystów dokonywane współcześnie w sposób zasadniczy wpłyną na ich przyszłe życie i również na dokonywanie następnych wyborów. Dlatego zamierzenia maturzystów traktuję jako wybór pewnej ścieżki życiowej, która jednych poprowadzi do sukcesów zawodowych, drugich do sukcesów w innych dziedzinach życia społecznego, kulturalnego, politycznego, gospodarczego, sportowego. Chodzi o to, by wybór ten prowadził wszystkich do osiągnięcia samorealizacji i satysfakcji życiowej, która powinna się przekładać na rozwój społeczeństwa.

⁹ Porównaj między innymi: 1. Pamiętniki Polaków na Litwie 1945–1995. Losy pokoleń, Instytut Gospodarstwa Społecznego, SGH, Warszawa 1998; 2. Pamiętniki emigrantów tom I–V, IGS, SGH, Warszawa 1993–1996; 3. Pamiętniki bezrobotnych tom I–XI, IGS, SGH, 2003–2006; 4. Pamiętniki Polaków na Wschodzie, IGS, SHG, WSRL Warszawa – Żyrardów 2006.

The plans of Leaving Certificates students of Żyrardów County in 2007/08 school year

Summary

The aim of article is to investigate the plans of Leaving Certificates students who attended to 6 schools of County Żyrardów – of which 3 schools were placed in Żyrardów, one in small town of Mszczonów and two in the village – capitals of rural communities (Wiskitki and Puszcza Mariańska). The biggest proportion of Leaving Certificates students (53%–96%) wants to study on tertiary level. Pupils attending technical schools in lower proportion want to continue their studies than Lycee pupils. The factor that determines the future choice of studying is rather the level of education of parents, their material wealth and profile of education.

The most popular choice is Warsaw. Other cities except of Łódź (located close to Żyrardów) were rarely quoted. The reason for studies was better – more interesting and better paid job offers.